

ELS BÉNS AGRARIS DE L'ESGLÉSIA A LA CONCA DE BARBERÀ I LA SEVA DESAMORTITZACIÓ (1835-1845)

1. UBICACIÓ DE LES TERRES

L'Església l'any 1835 acaparava una bona part de les terres tarragonines, i era, de bon tros, el primer propietari agrícola de la «província» amb un total de 13.161,52 ha. de les quals 1.305,64 corresponen a la Conca.

A la Conca de Barberà la propietat agrària eclesiàstica era present en tots els municipis.

La supremacia corresponia al clergat regular a causa de les hisendes del monestir de Poblet i dels convents de Montblanc, Santa Coloma de Queralt i Sant Magí de Brufaganya.

Els ordes religiosos amb convents a la Conca posseïen llurs terres repartides pels següents termes municipals:

Santa Maria de Poblet: L'Espluga de Francolí i Vimbodí¹

Santa Clara de Montblanc: La Guàrdia dels Prats i Montblanc.²

1. A.H.T.= (Arxiu d'Hisenda de Tarragona). Inventari de les finques no venudes l'any 1851 (Inv.), núms. 1007-1078. A.H.P.T.= (Arxiu Històric Provincial de Tarragona). Manual Notarial (Mn. Not.) núm. 994.

2. A.H.T. inv., núms. 645-655, 1135.

Sant Magí de Brufaganya: Pontils, Santa Coloma de Queralt i Santa Perpètua de Gaià.³

Sant Francesc de Montblanc: Montblanc.⁴

La Mercè de Montblanc: Blancafort, la Guàrdia dels Prats, l'Espluga de Francolí i Montblanc.⁵

Santa Maria de Bell-lloc de Santa Coloma de Queralt: Santa Coloma de Queralt.⁶

A aquesta relació cal afegir les propietats de la cartoixa d'Escaladei a la Guàrdia dels Prats i les del monestir de Santes Creus a Conesa i Passanant.

Pel que fa al clergat secular la propietat es distribuïa així:

Parroquial d'Aguiló (Santa Coloma de Queralt) = Santa Coloma de Queralt.⁷

Parroquial d'Albió (Llorac) = Llorac.⁸

Parroquial (Barberà de la Conca) = Barberà de la Conca.⁹

Parroquial de Belltall (Passanant) = Passanant.¹⁰

Parroquial de Biure de Gaià (Les Piles) = Les Piles.¹¹

Parroquial (Blancafort) = Blancafort, L'Espluga de Francolí.¹²

3. B.O.P.T. = (Boletín Oficial de la Provincia de Tarragona). Suplementa (Sup) al núm. 32 del 1838, sup. del 16 de novembre del 1838, núm. 71 del 1839, núm. 44 del 1840.

4. B.O.P.T. Núm. 12 del 1841. A.H.T. Inv., núm. 1100.

5. B.O.P.T. Núms. 122 del 1840 i 12 i 83 del 1841, sups. als núms. 8 i 94 del 1841, sup. al núm. 94 del 1847. A.H.P.T. Mns. Nots., núms. 989, 990, 992, 994 i 1048.

6. B.O.P.T. Núms. 45 del 1841 i 5 del 1842. A.H.P.T. Mns. Nots., números 992, 1048.

7. A.H.T. Inv., núm. 1170.

8. A.H.T. Inv., núms. 633-640. B.O.P.T. Sup. del 16 d'octubre del 1870, sup. del 20 d'octubre del 1868, sup. del 30 d'octubre del 1868.

9. A.H.T. Inv., núms. 270-281, 592-593, 1192-1195, 1125-1127.

10. A.H.T. Inv., núms. 295-299, 662-663. B.O.P.T. Sup. del 13 d'octubre del 1870.

11. A.H.T. Inv., núms. 417-439. B.O.P.T. Núm. 105 del 1866.

12. A.H.T. Inv., núms. 282-294. B.O.P.T. Núm. 112 del 1859.

Parroquial (L'Espluga de Francolí) = L'Espluga de Francolí.¹³

Parroquial (Forès) = Forès, Savallà del Comtat.¹⁴

Confraria de la Mare de Déu dels Prats de la Guàrdia dels Prats (Montblanc) = Montblanc.¹⁵

Parroquial de la Guàrdia dels Prats (Montblanc) = Montblanc.¹⁶

Parroquial de Lilla (Montblanc) = Alcover.¹⁷

Parroquial (Llorac) = Llorac.¹⁸

Parroquial de Montargull (Llorac) = Llorac.¹⁹

Parroquial (Montblanc) = Montblanc, Omellons, Prenafeta, Sarral, Valls.²⁰

Parroquial (Montbrió de la Marca) = Montbrió de la Marca.²¹

Parroquial d'Ollers (Barberà de la Conca) = Barberà de la Conca.²²

Parroquial (Passanant) = Passanant.²³

13. A.H.T. Inv., núms. 441-451, 1187. B.O.P.T. Sup. al núm. 105 del 1843, sup. del 30 de setembre del 1870, sup. del 19 d'octubre del 1870, sup. de l'11 de novembre del 1870.

14. A.H.T. Inv., núms. 610-616, 1208. B.O.P.T. Sup. del 21 de novembre del 1871.

15. A.H.T. Inv., núms. 1205-1207. B.O.P.T. Sup. del 30 d'agost del 1871, sup. del 7 de novembre del 1871.

16. A.H.T. Inv., núms. 325-328, 617-626, 1168, 1208. B.O.P.T. Núm. 127 del 1859, sup. del 10 de novembre de 1870, sup. del 11 de novembre del 1870.

17. A.H.T. Inv., núm. 1107. B.O.P.T. Sup. del 28 de setembre del 1870.

18. A.H.T. Inv., núms. 627-632. B.O.P.T. Sup. del 19 d'octubre del 1870, sup. del 28 d'octubre del 1868.

19. A.H.T. Inv., núms. 641-6644. B.O.P.T. Sup. del 19 d'octubre del 1870, sup. del 22 de novembre del 1871.

20. A.H.T. Inv., núms. 336-362, 656-659, 1143-1146, 1173, 1204, 1228, 348-351, 691. B.O.P.T. Núm. 129 del 1856, núm. 139 del 1856, sup. del 29 de setembre del 1870.

21. A.H.T. Inv., núms. 333-334.

22. A.H.T. Inv., núms. 594-595. B.O.P.T. Núm. 258 del 1874.

23. A.H.T. Inv., núms. 384-387, 1188-1191. B.O.P.T. Sup. del 12 d'octubre del 1870, sup. del 13 d'octubre del 1870, sup. del 19 d'octubre del 1870, sup. del 12 d'octubre del 1870, sup. del 13 d'octubre del 1870.

Parroquial (Les Piles) = Les Piles.²⁴

Parroquial (Pira) = Barberà de la Conca, Pira.²⁵

Ermita de Santa Anna de Prenafeta (Montblanc) = Montblanc.²⁶

Parroquial (Rocafort de Queralt) = Conesa, Montbrió de la Marca, Rocafort de Queralt.²⁷

Parroquial de Rojals (Montblanc) = Montblanc.²⁸

Parroquial (Santa Coloma de Queralt) = Santa Coloma de Queralt.²⁹

Parroquial (Santa Perpètua de Gaià) = Santa Perpètua de Gaià.³⁰

Parroquial (Savallà del Comtat) = Santa Coloma de Queralt, Savallà del Comtat.³¹

Parroquial de Segura (Savallà del Comtat) = Conesa, Savallà del Comtat.³²

Parroquial (Senan) = Senan.³³

Parroquial (Solivella) = Solivella.³⁴

Parroquial (Vallclara) = Vallclara.³⁵

Parroquial de Vallespinosa (Santa Perpètua de Gaià) = Santa Perpètua de Gaià.³⁶

24. A.H.T. Inv., núms. 416-424. B.O.P.T. Sup. del 22 de novembre del 1871.

25. A.H.T. Inv., núms. 388-390.

26. A.H.T. Inv., núms. 1260-1261. B.O.P.T. Sup. del 3 de març del 1872.

27. A.H.T. Inv., núms. 461-464, 713-1210-1211. B.O.P.T. Sup. del 21 de novembre del 1871, sup. del 17 de maig del 1869.

28. A.H.T. Inv., núm. 665.

29. A.H.T. Inv., núms. 666-671, 1169. B.O.P.T. Sup. de l'1 de desembre del 1842.

30. A.H.T. Inv., núms. 672-677. B.O.P.T. Sup. del 22 de juny del 1868, sup. del 10 d'octubre del 1870.

31. A.H.T. Inv., núms. 604-609, 1175-1179, 1202, 1262. B.O.P.T. Sup. de l'11 de novembre del 1870, sup. del 14 d'octubre del 1870.

32. A.H.T. Inv., núms. 596-603, 710, 1180-1186, 1209. B.O.P.T. Núm. 125 del 1869, sup. del 22 de juny del 1868, sup. del 15 d'octubre del 1870, sup. del 21 de novembre del 1871.

33. A.H.T. Inv., núm. 402.

34. A.H.T. Inv., núms. 692-696.

35. A.H.T. Inv., núms. 238-252.

36. A.H.T. Inv., núms. 678-708, 1215-1218.

Parroquial de Vallverd (Montbrió de la Marca) = Montbrió de la Marca.³⁷

Parroquial (Vilanova de Prades) = Vilanova de Prades.³⁸

Parroquial (Vilaverd) = Vilaverd.³⁹

Ermita de la Mare de Déu dels Torrents (Vimbodí) = Vimbodí.⁴⁰

Parroquial (Vimbodí) = Vimbodí.⁴¹

Confraria de Santa Bàrbara (Vallfogona de Riucorb) = Vallfogona de Riucorb.⁴²

Parroquial (Vallfogona de Riucorb) = Passanant, Vallfogona de Riucorb.⁴³

Parroquial (Tarrés) = Vimbodí.⁴⁴

2. SUPERFICIE DE LES TERRES

En concret l'extensió de les terres del clergat regular és com segueix:

Santa Maria d'Escaladei: 0,30 ha.⁴⁵

37. A.H.T. Inv., núms. 711-712.

38. A.H.T. Inv., núms. 819-820.

39. A.H.T. Inv., núms. 253-257, 1137. B.O.P.T. Sup. del 19 de maig del 1869.

40. A.H.T. Inv., núm. 477. B.O.P.T. Núm. 106 del 1864.

41. A.H.T. Inv., núms. 465-477, 1213. B.O.P.T. Sup. del 7 de novembre del 1871.

42. Sense posar-nos en la polèmica Conca de Barberà/Segarra, fem constatar i també comptabilitzem, la propietat del clergat secular de Vallfogona de Riucorb. A.H.T. Inv., núms. 697-708, 1214-1218, 1229. B.O.P.T. Sup. del 10 de juny del 1868, sup. del 17 de juny del 1868, sup. del 7 de novembre del 1871.

43. A.H.T. Inv., núm. 1219.

44. Malgrat no pertànyer a la Conca de Barberà, relacionem la parròquia de Tarrés a causa de les seves propietats a Vimbodí. A.H.T. Inv., número 1212.

45. A.H.T. Inv., núm. 1099.

<i>Santa Maria de Poblet:</i>	655 ha. més al bosc de Poblet. ⁴⁶
<i>Santíssima Trinitat de Santes Creus:</i>	25,45 ha. ⁴⁷
<i>Santa Clara de Montblanc:</i>	15,50 ha. ⁴⁸
<i>Sant Magí de Brufaganya:</i>	37,41 ha. ⁴⁹
<i>Sant Francesc de Montblanc:</i>	0,79 ha. ⁵⁰
<i>La Mercè de Montblanc:</i>	32,11 ha. ⁵¹
<i>Santa Maria de Bell-lloc de Santa Coloma de Queralt:</i>	3,12 ha. ⁵²

Mentre que la de les parròquies, confraries i ermites resulta de la manera següent:

<i>Parroquial (Aguiló) =</i>	0,66 ha. ⁵³
<i>Parroquial (Albió) =</i>	6,75 ha. ⁵⁴
<i>Parroquial (Barberà de la Conca) =</i>	11,49 ha. ⁵⁵
<i>Parroquial (Belltall) =</i>	26,90 ha. ⁵⁶
<i>Parroquial (Biure de Gaià) =</i>	37,25 ha. ⁵⁷
<i>Parroquial (Blancafort) =</i>	31,26 ha. ⁵⁸

46. A.H.T. Inv., núms. 440, 1214, 1237-1258, 1279-1281. A.H.P.T. Mns. Nots., núm. 989, fs. 775-778; núm. 990, fs. 454-458; núm. 991, fs. 730-736; núm. 991, fs. 789-793, 983-988; núm. 992, fs. 131-134 v.; núm. 994, fs. 45-49, 65-69, 330-334; núm. 1048, fs. 497-500; núm. 1049, fs. 406-410. La desamortització del trieni afectà terres populetanes, però aquestes no estaven situades dins la «província» de Tarragona. La superfície del bosc de Poblet, segons informació de la delegació d'Icona a Tarragona, és de 2.256 ha.

47. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 1048, fs. 62-68 v.; núm. 994, fs. 428-432.

48. A.H.T. Inv., núms. 125-131, 646-655, 1142, 1135. B.O.P.T. Sup. del 19 de maig del 1869.

49. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 992, fs. 437-444 v.

50. B.O.P.T. Sup. del 2 de setembre del 1868.

51. A.H.P.T. Mns. Nots., núm. 989, fs. 216, 407, 415, 700; núm. 990, fs. 78-84; núm. 992, fs. 294-297; núm. 1048, fs. 576-580, 750-753 v, 758-761, 766-769, 707-710, 724-727 v., 750-753 v., 766-769 v.

52. A.H.P.T. Mns. Nots., núm. 989, fs. 688, 690-692; núm. 990, fs. 462-466.

53. A.H.T. Inv., núm. 1170.

54. B.O.P.T. Sup. del 16 d'octubre del 1870.

55. A.H.T. Inv., núms. 270-281, 592-593, 1125-1127.

56. A.H.T. Inv., núms. 296, 662-663, 1192-1195. B.O.P.T. Sup. del 13 d'octubre del 1870.

57. A.H.T. Inv., núms. 417, 425-439.

58. A.H.T. Inv., núms. 282-294.

<i>Parroquial (L'Espluga de Francoí)</i> =	3,60 ha. ⁵⁹
<i>Parroquial (Forès)</i> =	11,50 ha. ⁶⁰
<i>Parroquial (La Guàrdia dels Prats)</i> =	27,20 ha. ⁶¹
<i>Parroquial (Lilla)</i> =	0,65 ha. ⁶²
<i>Parroquial (Llorac)</i> =	5,74 ha. ⁶³
<i>Parroquial (Montagut)</i> =	1,24 ha. ⁶⁴
<i>Parroquial (Montargull)</i> =	0,99 ha. ⁶⁵
<i>Parroquial (Montblanc)</i> =	29,20 ha. ⁶⁶
<i>Parroquial (Montbrió de la Marca)</i> =	3,04 ha. ⁶⁷
<i>Parroquial (Ollers)</i> =	10,45 ha. ⁶⁸
<i>Parroquial (Passanant)</i> =	10,21 ha. ⁶⁹
<i>Parroquial (Les Piles)</i> =	5,65 ha. ⁷⁰
<i>Parroquial (Pira)</i> =	2,15 ha. ⁷¹
<i>Parroquial (Pontils)</i> =	5,80 ha. ⁷²
<i>Ermita de Santa Anna (Prenafeta)</i> =	2,46 ha. ⁷³
<i>Parroquial (Rocafort de Queralt)</i> =	30,44 ha. ⁷⁴

59. A.H.T. Inv., núms. 443-446, 1187. B.O.P.T. Sup. del 30 de setembre del 1870, sup. del 19 d'octubre del 1870, sup. de l'11 de novembre del 1870.

60. A.H.T. Inv., núms. 610-616. B.O.P.T. Sup. del 21 de novembre del 1871.

61. A.H.T. Inv., núms. 325, 327, 617-626, 1168, 1203-1207. B.O.P.T. Sup. del 10 de novembre del 1876.

62. B.O.P.T. Sup. del 28 de setembre del 1870.

63. B.O.P.T. Sup. del 16 d'octubre del 1870, sup. del 28 d'octubre del 1868.

64. A.H.T. Inv., núm. 1104.

65. A.H.T. Inv., núms. 643-644. B.O.P.T. Sup. del 19 d'octubre del 1870.

66. A.H.T. Inv., núms. 336-344, 346-349, 351-354, 357-358, 360-362, 691, 1145, 1173, 1228. B.O.P.T. Núm. 139 del 1856, sup. del 29 de setembre del 1870, sup. de l'1 d'octubre del 1870, sup. de l'11 de novembre del 1870.

67. A.H.T. Inv., núms. 333-334.

68. B.O.P.T. Núm. 258 de 1874.

69. B.O.P.T. Sups. del 12 d'octubre del 1870, del 13 d'octubre del 1870 i del 19 d'octubre del 1870.

70. A.H.T. Inv., núms. 416-423. B.O.P.T. Sup. del 22 de setembre del 1871.

71. A.H.T. Inv., núms. 388-390.

72. A.H.T. Inv., núms. 686, 687, 690. B.O.P.T. Sup. del 10 de novembre del 1870.

73. A.H.T. Inv., núms. 1260-1261.

74. A.H.T. Inv., núms. 461, 463, 713. B.O.P.T. Sup. del 17 de maig del 1869, sup. del 21 de novembre del 1871.

<i>Parroquial (Rojals) =</i>	15,21 ha. ⁷⁵
<i>Parroquial (Santa Coloma de Queralt) =</i>	8,96 ha. ⁷⁶
<i>Parroquial (Santa Perpètua de Gaià) =</i>	42,64 ha. ⁷⁷
<i>Parroquial (Savallà del Comtat) =</i>	14,69 ha. ⁷⁸
<i>Parroquial (Segura) =</i>	47,81 ha. ⁷⁹
<i>Parroquial (Senan) =</i>	0,15 ha. ⁸⁰
<i>Parroquial (Solivella) =</i>	24,98 ha. ⁸¹
<i>Parroquial (Vallclara) =</i>	30,99 ha. ⁸²
<i>Parroquial (Vallespinosa) =</i>	39,22 ha. ⁸³
<i>Parroquial (Vallverd) =</i>	2,77 ha. ⁸⁴
<i>Parroquial (Vilanova de Prades) =</i>	1,09 ha. ⁸⁵
<i>Parroquial (Vilaverd) =</i>	304 ha. ⁸⁶
<i>Ermita de la Mare de Déu dels Torrents</i> <i>(Vimbodí) =</i>	0,91 ha. ⁸⁷
<i>Parroquial (Vimbodí) =</i>	9,79 ha. ⁸⁸
<i>Confraria de Santa Bàrbara (Vallfo-</i> <i>gona de Riucorb) =</i>	4,86 ha. ⁸⁹
<i>Parroquial (Vallfogona de Riucorb) =</i>	20,33 ha. ⁹⁰
<i>Parroquial (Tarrés) =</i>	3,89 ha. ⁹¹

75. A.H.T. Inv., núm. 665.

76. A.H.T. Inv., núms. 666-671, 1169.

77. B.O.P.T. Sups. del 22 de juny del 1868 i del 19 d'octubre del 1870.

78. A.H.T. Inv., núm. 608. B.O.P.T. Sups. del 30 d'octubre del 1868, del 14 d'octubre del 1870 i del 3 de març del 1872.

79. A.H.T. Inv., núms. 603, 710, 1180. B.O.P.T. Núm. 125 de 1869, sups. del 22 de maig del 1868 i del 15 d'octubre del 1870.

80. A.H.T. Inv., núm. 402.

81. A.H.T. Inv., núms. 692-696.

82. A.H.T. Inv., núms. 238-241, 243-252. B.O.P.T. Sup. del 21 de gener del 1872.

83. A.H.T. Inv., núms. 678-685.

84. B.O.P.T. Sup. del 117 de maig del 1869.

85. A.H.T. Inv., núms. 819-820.

86. A.H.T. Inv., núms. 253-257. B.O.P.T. Sup. del 19 de maig del 1869.

87. A.H.T. Inv., núms. 477.

88. A.H.T. Inv., núms. 465-476. B.O.P.T. Sup. del 7 de novembre del 1871.

89. B.O.P.T. Sup. del 7 de novembre del 1871.

90. A.H.T. Inv., núms. 697, 707-708, 1229. B.O.P.T. Sups. del 10 de juny del 1868, del 17 de juny del 1868 i del 7 de novembre del 1871.

91. A.H.T. Inv., núm. 1212.

3. LA DESAMORTITZACIÓ PER MUNICIPIS

L'Església tenia finques en tots els municipis de la Conca; a despit d'aquest fet les vendes només afectaren set municipis i encara únicament hisendes que havien estat del clergat regular. Vegem-ho.

Blancafort

finca núm. 1	14 jornals	21.000 rals
finca núm. 2	3/8 jornal	2.000 rals
finca núm. 3	2/4 jornal	3.000 rals

Les úniques propietats venudes al terme de Blancafort foren les del convent mercedari de Montblanc.⁹²

Conesa

24 jornals	80.000 rals
------------	-------------

A Conesa cap propietat del clergat secular resultà venuda, però sí que ho fou l'heretat *Tros dels Freres* que havia estat de Santes Creus.⁹³

L'Espluga de Francolí

finca núm. 1	12 1/4 jornals	22.025 rals
finca núm. 2	8 1/4 jornals	

A l'Espluga, a l'igual que a Blancafort, les úniques terres venudes foren les dels mercedaris de Montblanc.⁹⁴

Montblanc

finca núm. 1	1 1/4 jornals	5.000 rals ⁹⁵
finca núm. 2	3 1/2 jornals	18.618 rals ⁹⁶
finca núm. 3	3 1/2 jornals	42.000 rals ⁹⁷
finca núm. 4	1 3/4 jornals	

92. A.H.P.T. Mns. Nots., núm. 994, fs. 454-458; núm. 1048, fs. 576-580.

93. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 994, fs. 428-432.

94. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 990, fs. 78-84.

95. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 1048, fs. 750-753 v.

96. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 1048, fs. 758-761 v.

97. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 1048, fs. 766-769 v.

finca núm. 5	2	jornals	40.140 rals ⁹⁸
finca núm. 6	1 1/4	jornals	
finca núm. 7	1 1/4	jornals	7.220 rals ⁹⁹
finca núm. 8	1 1/4	jornals	6.400 rals ¹⁰⁰
finca núm. 9	1 10/16	jornals	9.000 rals ¹⁰¹
finca núm. 10	3/4	jornal	60.001 rals ¹⁰²
finca núm. 11	1 1/4	jornals	5.000 rals ¹⁰³
finca núm. 12	1	jornal	10.000 rals ¹⁰⁴
finca núm. 13	1 1/4	jornals	5.000 rals ¹⁰⁵
finca núm. 14	3 1/2	jornals	18.618 rals ¹⁰⁶
finca núm. 15	3 1/2	jornals	42.000 rals ¹⁰⁷

A despit que els béns agraris de l'Església a Montblanc superaven les 100 hectàrees, les vendes únicament afectaren les terres dels mercedaris locals.

Santa Coloma de Queralt

finca núm. 1		1/2 pórca	2.300 rals
finca núm. 2	1	jornal 4 pórques	15.000 rals
finca núm. 3	5	jornals	11.740 rals

Les terres havien estat dels mercedaris locals.¹⁰⁸

Santa Perpètua de Gaià

finca núm. 1	33 1/2	jornals i 3 1/2 pórques	
finca núm. 2	40	jornals	63.710 rals

Aquestes heretats eren el *Mas Rabàs* i el *Mas Hortalà* els quals, originàriament, havien pertanyut als dominicans de Sant Magí¹⁰⁹

98. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 989, f. 216.
99. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 989, f. 407.
100. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 989, f. 415.
101. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 1048, fs. 829-832 v.
102. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 992, fs. 294-297 v.
103. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 1048, fs. 707-710.
104. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 1048, f. 724.
105. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 1048, fs. 750-753 v.
106. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 1048, fs. 758-761 v.
107. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 1048, fs. 766-769 v.
108. A.H.P.T. Mns. Nots., núm. 989, fs. 668-693; núm. 990, fs. 462-466.
109. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 992, fs. 437-444 v.

Vimbodí

finca núm. 1	207	jornals	
finca núm. 2	38	jornals	
finca núm. 3	25	jornals	1.159.610 rals
finca núm. 4	24	jornals	
finca núm. 5	22	jornals	
finca núm. 6	176	jornals	400.000 rals
finca núm. 7	28	jornals	
finca núm. 8	55	jornals	625.001 rals
finca núm. 9	6	jornals	
finca núm. 10	47	jornals	300.000 rals
finca núm. 11	14	jornals	625.000 rals
finca núm. 12	8 1/2	jornals	13.805 rals
finca núm. 13	15 1/2	jornals	22.890 rals
finca núm. 14	24 3/4	jornals	
finca núm. 15	8	jornals	22.000 rals
finca núm. 16	10 1/2	jornals	20.100 rals
finca núm. 17	2 1/2	jornals	
finca núm. 18	3	patis	40.000 rals
finca núm. 19	1 1/8	jornal	9.000 rals

A Vimbodí no es vengué res del clergat secular. Totes les finques que hem relacionat eren del monestir de Poblet i per l'ordre en la relació, les següents: les de *Riudabella*, el *Mallol*, la *Vinya del Prior*, *Minganya*,¹¹⁰ *Aroles*,¹¹¹ *Genovès*, el *Tros Gran*, la *Porta Reixada*,¹¹² la *Vinya Closa*,¹¹³ l'*Hort Gran*,¹¹⁴ la *Mata*,¹¹⁵ la *Pena*, el *Mas d'En Pagès*,¹¹⁶ *Castellfullit*,¹¹⁷ una peça a la partida de la *Mata*,¹¹⁸ alguns patis i horts a l'interior del monestir¹¹⁹ i les terres de conreu dels molins fariners i d'oli.¹²⁰

110. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 989, fs. 775-778.

111. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 990, fs. 454-458.

112. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 991, fs. 730-736.

113. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 991, fs. 789-793.

114. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 991, fs. 983-988.

115. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 992, fs. 131-134 v.

116. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 994, fs. 45-49.

117. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 994, fs. 65-69.

118. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 994, fs. 330-334.

119. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 1048, fs. 497-500.

120. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 104,9 fs. 406-410.

4. ELS COMPRADORS DE LES TERRES ALIENADES

Les tres finques alienades a Blancafort les adquirí l'any 1845 el tarragoní Francesc Xavier Ribas.

Pel que fa al *Tros dels Frares* de Conesa el comprador fou Josep Malet veí de Santa Coloma de Queralt.

Ramon Castelló, hisendat resident a Montblanc, però fill de Blancafort, fou qui s'adjudicà, l'any 1842, les finques alienades a l'Esplugà de Francolí. Castelló, l'any 1836, figurava entre els components de la Diputació de Tarragona.¹²¹

Maties Torruella de Tarragona, tal volta fill de la Conca, comprà les dues primeres finques, així com la núm. 13, de la relació de Montblanc.

El notari montblanquí Manuel Berenguer fou l'adquiridor de les propietats núms. 3, 10 i 15 de la relació de Montblanc i les núms. 13 i 14 de la de Vimbodí.

Ramon Alba, veí de Reus, aconseguí les finques núms. 4, 5 i 6 de la relació de Montblanc. Aquest reusenc també adquirí terres a Botarell. L'Administració el declarà, l'any 1852, en estat de fallida per no haver pagat els terminis de les finques de Botarell.¹²²

Joan Masalles i Miquel, comerciant de Tarragona, però nat a Montblanc el 17 de març del 1782,¹²³ comprà la finca núm. 8 de la relació de la Vila Ducal. Masalles arribà a ser un home ric. A la seva mort deixà nou cases,¹²⁴ onze solars, un hostel i sis jornals i mig de vinya i terra campa a Tarragona; una casa i dotze jornals i mig a Montblanc; així com 22.000 duros en la

121. B.O.P.T. Núm. 273 del 1836.

122. B.O.P.T. Núm. 52 del 1852.

123. J. M. Recasens Comes, *Contribución al conocimiento de la generación que preparó la gran expansión de Tarragona en la segunda mitad del siglo XIX*. «Revista técnica de la propiedad urbana» (Tarragona), 12 (1966), 61-67.

124. Als carrers Santian —2—, Reial —1—, Castellarnau —1—, Rebolledo —2—, Apodaca —1—, Unió del Port —1— i Sant Pau —1—.

companyia que formava amb el seu gendre Joan Cañellas i Gallissà, 80.000 lliures en crèdits al seu favor, 22.000 duros en empreses marítimes i 2.000 duros en accions bancàries.¹²⁵

Josep Bonaventura Masalles i Miquel, pel que sembla germà de l'anterior, fou el comprador de la finca núm. 7. Comerciant a Tarragona, cofundà l'any 1844 la companyia minera «Agrícola Marina» amb l'objecte d'explotar la mina de plom la «Carloña» al terme de la Selva del Camp.¹²⁶ Home benestant pogué donar a la seva filla Àngels, amb motiu de les seves noces amb l'adroguer tarragoní Pau Aymat, vint-i-cinc jornals de terra i dues cases a Constantí.¹²⁷

La finca núm. 9 de Montblanc la comprà Andreu Carnicer, hisendat de Barcelona, mentre que les núms. 11 i 12 anaren a parar a mans del montblanquí Carles Folch.

Les finques de Santa Coloma de Queralt passaren, respectivament, als veïns de la pròpia vila Joan Pomés, hisendat, Josep Martí, comerciant, i Josep Mullerat.

Bernat Muntades de Barcelona adquirí les hisendes de Sant Magí de Brufaganya.

Les terres situades a Vimbodí, totes de Poblet, les adquiriren Pere Gil, núms. 1 al 6, Antoni Frayse, núms. 7 al 12, el ja mencionat Berenguer, Isidre Roig i Estrada, núms. 15 i 16, i el barceloní Miquel Clavé, núms. 17 al 19.

Antoni Frayse, a l'igual que Isidre Roig, era de Vimbodí. A l'època de la desamortització residia a Barcelona on exercia professions diverses, una d'elles fou la de contractista d'actrius de cafès cantants.¹²⁸ Com a comprador de béns de l'Església demostrà una àmplia participació i adquirí finques a Tortosa i Vimbodí que sumades representen la superfície de 142 ha. 62 à 68 centiàrees.

125. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 1048, fs. 437-466 v.

126. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 1045, f. 120.

127. A.H.P.T. Mn. Not., núm. 1045, fs. 176-177 v.

128. E. Toda, *La destrucción de Poblet, 1800-1900*. Monestir de Poblet, 1935, p. 310.

Pere Gil i Babot, possiblement natural del Camp de Tarragona, exercí de banquer a París.¹²⁹ Durant el trienni liberal figurà entre els comerciants més destacats de Tarragona.¹³⁰ Posteriorment s'establí a Barcelona. L'any 1836 fou elegit diputat a corts per la «província» de Tarragona. Les adquisicions que féu d'antigues propietats de Poblet —*Riudabella*, el *Mallol*, la *Vinya del Prior*, *Minganya*, els *Corrals Nous*— i dels dominicans tortosins —el *Molinàs*— el convertiren, amb més de dues-centes cinquanta-nou hectàrees, en un bon latifundista.

En total, els compradors de béns agraris eclesiàstics a la Conca són divuit, dels quals quatre resideixen a Santa Coloma de Queralt, altres quatre a Tarragona, tres a Montblanc, un a Reus i també un a Vimbodí, mentre que els cinc que resten ho fan a Barcelona.

Els adquiridors residents a Barcelona, especialment a causa de Pere Gil i Antoni Frayse, encapçalen la llista de compradors ja que el valor nominal de les seves compres assoleix els 3.245.126 rals; els segueixen, en importància econòmica, els de la Conca de Barberà,¹³¹ Tarragona i Reus.¹³²

5. CLOENDA

Podem dir que els propietaris eclesiàstics regulars amb finques agràries a la Conca eren vuit, dels quals sis residien a la pròpia comarca, mentre que els seculars assolien la xifra de trenta-vuit. Respecte a la dispersió de la hisenda d'aquests quaranta-sis propietaris cal manifestar que és molt reduïda puix que, en la majoria dels casos —trenta-un—, la trobem ubicada en el propi terme municipal de residència del propietari i que la pràctica totalitat

129. J. Camps i F. Català, *Les cases pairals catalanes*. Barcelona, 1965, pág. 161.

130. A.M.T. (Arxiu Municipal de Tarragona), Actes, any 1820, I, doc. 77.

131. Amb 355.056 rals, dels que 203.916 pertanyen als de Montblanc, 109.040 als de Santa Coloma de Queralt i 42.100 al de Vimbodí.

132. Amb 68.338 i 40.140 rals respectivament.

Al clergat regular, o més ben dit al monestir de Poblet, pertany la major part de la terra de l'Església a la Conca de Barberà car, de la resta, tret dels de fora de la comarca, la tenen entre el seu i els veïns.

amb les seves 769,68 ha., de les quals 655 ha. són de Poblet, enfront de les 535,96 ha. del secular, representa, i això que no considerem el bosc de Poblet —unes 2.256 ha.—, el 58,95 per 100 del total de les terres.

El nombre de finques del clergat secular supera en molt al de les del regular, però, aquest fet, per ell mateix, no significa res, car el que compta és l'extensió i la producció, favorables als regulars, i no pas la quantitat de propietats.

Dels divuit adquiridors de béns agraris eclesiàstics de la Conca de Barberà, solament vuit resideixen a la comarca, encara que altres tres en són fills. Els compradors de la Conca representen la majoria relativa pel que fa al nombre, però no en relació al valor de les seves adquisicions ja que aquestes únicament equivalen al 9,57 per 100 del total de les rematades.

SALVADOR-J. ROVIRA I GÓMEZ